

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovi hiši v „zvezdi“.

Preselitev.

„Narodna tiskarna“

se je preselila iz Tavčarjeve hiše v Franc Kolmanovo, „v zvezdi“, tikoma gledališča, hišna številka 25—26. Tjakaj sta se preselila tudi uredništvo in administracija „Slovenskega Naroda“.

Uzrok preselitve je samo ta, da je naše podjetje bolj v sredini mesta.

Domače stvari.

— (Z Rake) se nam piše: Zadnji dopis z Rake, je tukajšnje zadete ljudi jako razžalil, kajti dolgo so se uže bali, da se svetu pokažejo v pravi podobi. Dopis govori tudi o županu. Naj to stvar bolj natančno osveti moj denašnji dopis, ki nij nikakor namenjen, koga žaliti, nego je le pisan v interesu dobre stvari.

Kar se tiče v prvič šole, je prav istinito kar se vam je pisalo vzadnjič: večina otrok ne hodi v šolo. Kako — ako županovi otroci tudi ne hodijo! On bi imel druge starše priganjati kot eksekutivna srenjska oblast, naj otroke pošiljajo v šolo, pa kako more to storiti, ako se njegov lastni otroci doma potepajo. Vsakdo bi mu lahko rekel: „primi sebe za nos!“

Ko je vzadnjič inspirator županov župnik Tavčar bil pri tukajšnjem graščaku

g. avditorja Lenku, tožil je ta proti njemu, da otroci na Raki tako slabo šolo obiskujejo. Toda modri župnik mu odgovori: „Ist ja kein Wunder, wenn man solche Dummheiten lebrt wie das Stricken. Die Kinder müssen ja ihre ganze Freude zur Schule verlieren. Wenn wir bis jetzt ohne stricken gelebt haben, werden wir weiterhin auch.“ Pod takim vpljivom je torej šola na Raki. Zraven se pa maltretira učitelj, da bi še zastonj orglal pri maši, toda učitelj tega neče, češ, če se fajmošter da za vsak očenaš naprej plačati, in celo pri spovednih listkih za „sveče“ pobira, zakaj bi pa jaz zastonj godel?

Kar se tiče javne varnosti okolo Rake sem vam nedavno pisal o dveh roparskih napadih. Žandarmerijski vodja iz Krškega mi je vzadnjič, ko je žandarmerija vjela na Raki dva roparja, o tem tako le pravil: „Nam je strašno teško, temu zlostanju pri najboljši moči odpomagati, dokler je na Raki ta župan. On stanuje pol ure od Rake proč v Zalokah; predno se mu torej tja naznani z Rake, in predno on potem nam naznani, so zločinci uže bog ve kje. Večkrat ga pa še doma nij. Ako mu potem priženemo kakega ekscedenta, ga on izpusti, ker ga nema — kam zapreti! Kaj hočemo torej žandarmi? — Tako je torej z našim županstvom. Ljudje se uže boje, kaki poboji bodo zdaj o trgatvi, in nihče, ki infa kak krajcar v žepu, si uže ne upa na Rako ali z Rake iti.

Ker bi se bila volitev novega župana uže davno imela razpisati, šlo je več mož k županu, da bi to storil. Toda mož ki ura-

duje nemški ne zna „volilne liste narediti“. Res je pa le, da duhovnika Tavčar in Žgur držita župana na stolu, ker jima je povoljno orodje v izvrševanje nenarodnih ker mračnjaskih nakan.

— („Narodno društvo“.) Društveniki se vabijo k občenemu zboru, kateri bode v nedeljo 3. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne v prostorih uredništva „Slov. Naroda“. Dnevni red: 1. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 2. Volitev odbora. 3. Pogovor o tiskovnej svobodi. 4. Nasveti društvenikov.

Dr. J. Vošnjak,
predsednik.

— (Ljubljanski porotniki.) Kot glavni porotniki za 5. letošnjo porotno se-sijo, katera se 11. oktobra t. l. prične, so bili 20. sept. izžrebani sledeči gg.: Avsenek Rudolf iz Lesc, Belec Josip iz Zgornjih Gorij, Bizjak J. iz Postojne, De franceschi Alojzij iz Ljubljane, Dolenc Franc Kranja, Fok Maksij iz Kranja, Goljaš Janez iz Ljubljane, Götzl Leop. iz Ljubljane, Graselli Peter iz Ljubljane, Habe Ignacij iz Št. Vida, Kozjek Janez iz Ljubljane, Kozler Josip iz Ljubljane, Kotnik Franjo iz Verd, Kralj Matija iz Begunj, Kunec Janez iz Mavčic, Lončar Lorenc od sv. Ane, Novak Franjo iz Britofa, Pavlin Aleš iz Hrušice, Pavlič Josip iz Ljubljane, Pavšler Tomaž iz Kranja, Pirker Leopold iz Ljubljane, Pogačnik Jar. iz Avšič, Premrl Janez iz Stran, Puppö Edvard iz Ljubljane, Stare Janez iz Prebračevega, Strobel Julij iz Štange, Soršak Mat. iz Kroke, Sušnik Ant. iz Ljubljane, Trdina Josip iz Ljubljane, Valenčič Janez iz Kiloveč, Vodnik Josip iz Spodnje Šiške, Voglar Anton iz Naklega, Vester Anton iz Zagorice, Bučar Viktor iz Ljubljane, Zelen Josip iz Senožec, Žužek Franjo iz Planine. Kot dopolnilni porotniki so gg.: Brenc Matija, Čik Jakob, Hinterlechner Karel, Jereb Janez, Korošec Jakob, Kotek Edvard, Petrič Martin, Šlebnik Jarnej in Ziegler Jarnej — vsi ti iz Ljubljane.

— (Tomšičev spominek.) Na pokopališči mariborskem se je te dni postavil spominski kamen prvemu uredniku „Sloven-

skega Naroda“, pokojnemu Antonu Tomšiču. Dva sežnja visoka piramida iz nabrežinskega marmorja izdelana ima na sprednji strani napis: „Anton Tomšič rodil se dné 26. maja 1842. leta v Dednem dolu na Dolenjskem, umrl v Mariboru dné 26. maja 1871. leta. Na temelji piramide pa je napisano v zlatih črkah: „Hrabremu bojniku o svobodi i napredku slovenskega naroda postavili ta spominek njega čestitelji 1875. leta“. — Spominek je lično izdelal kamnosek g. Čamernik v Ljubljani, ter se, kakor se nam iz Maribora piše, odlikuje mej mnogimi spomink' mariborskega pokopališča.

— (Iz Dunaja) se nam piše, da je pokojni dr. Vincenc Klun v svojeji oporoki volil okolo 80.000 goldinarjev. Ustanovil je osem štipendij po 100 glđ. za kranjske študente vseh šol razven teologije, in namenil 20.000 glđ. za ustanovo v podporo ubozih vdov v mestu Ljubljani. Glavni dedič velicega premoženja je dr. Klunova vdova. Reči se mora, da je testament tega sicer od nas nespoštovanega našega političnega nasprotnika čestivreden.

— (Ljubljanski škof) bode meseca oktobra sv. birmo delil in ob enem kano-nično obiskovanje imel v naslednjih farah: 5. v Šmartnem, 6. v Radečah, 7. v Svib-njem, 8. v Šent-Jurji pod Kumom, 9. v Dolih, 10. v Polšniku, 11. na Prežganjem, 12. na Janjčem, 13. v Štangi in Kresnicah.

— (K Miroslavu Hubmajerju) na bojišče sta te dni odpotovala zopet dva prostovoljca, oba tiskarja. Jeden, Švicar po rodu, je prišel iz Švice, kjer je nekđaj s Hubmajerjem skupaj delal v nekej tiskarni, v Ljubljano. Tukaj se mu je pridružil mlad Slovenec, ter sta oba se odpeljala v Dalma-cijo. Opozorjali smo ju na velike težave, vendar se nijsta dala vzdržati. Pri tej priliki naj omenimo, da je Miroslav Hub-majer rojen Ljubljaučan in da njegovi starši še tukaj živē. Miroslav je prepotoval Nem-čijo in Švico. Vrnivši se v Ljubljano, je tu-kaj delal v Bambergovej tiskarni in bil pred-sednik tukajšnega tiskarskega društva. Pri slavnosti na čast 50letnega delovanja tis-

karja Kadržabeka je Hubmajer imel slavnostni nemški in slovenski govor. Malo tednov pozneje, ko so se slišali prvi glasovi od vstanka v Hdrcegovini, zapustil je na tihem Ljubljano in šel kot prvi slovenski prostovoljec v vstaški tabor v Hercegovino.

— (V Krškem) je bila te dni šolska préskušinja. Udeležil se je nij noben inteligenten mestjan, razen g. Hočevar, ki je bil ex offo kot načelnik kr. šolskega sveta navzoč. Po pólu dne se je plesalo, jelo in pilo, ter napivalo se vsakojako. Godba je bila iz Brežic, malo vredna, ki je pa vendar stala 20 gold. Mar naj bi se revnim otrokom kupilo za ta izmetani denar obutala, da ne bi celo k šolskim veselicam pribosopetili.

— (Iz Bučke) se nam piše: Te dni je bila pri nas šolska preskušinja. Kar nas je najbolj osupnilo, je, da nij bilo načelnika kr. šolskega sveta, gosp. Lenka. Mož je graščak, olikan stotnik-avditor, bi torej kot jurist uže lahko malo več interesiral se za šole. Učitelj je čakal dve uri, a ker ga le nij bilo, je izpraševanje otrok začel. Kaplan je bil pri preskušnji navzoč; tako tudi trije posestniki iz Bučke. Otroci so prav dobro odgovarjali.

— (Iz St. Jarneja) na Dolenjskem se nam 13. t. m. piše: Denes je bila tukaj šolska preskušinja; človek, ki se za šolo zanima, bi bil mislil, da bode pri tej priliki prišlo jako veliko poslušalcev, a v resnici nij bilo nikogar, niti kateheta ne. Učitelj sam je izpraševal. Imel je v šoli samo po jeden oddelek, ker je poslopje premejheno, in ko je jeden oddelek izprašal, poklical je drugega noter. Gospod dež. poslanec Rudež je poslal za knjige 10 gld., sam je bil zadržan priti, ker je bil pri porotnih sodnjah v Novem mestu.

— (Črešpljevi tatovi). Iz Zagorja se nam piše: Kmet v bližnjih Aržiščah imel je polne črešplje, ka so se veje šibile zbog sadu. Računil je uže, koliko bode dobička pri njih, a bog boguje, človek snuje, oštel se je revež malo; kajti dišale so tudi trem mladim rudokopom bližnjega Kisovca, ki so jih prav po ceni kupiti hoteli. Zvečer spla-

zijo se ptiči na vrh, ter jamejo pridno „ra-butati.“ Kmet jih opazi, vzame puško, ter gre nad tatove. Vgledajo ga lovi, ter prično ga metati s kamenjem, kakor sv. Štefana. Kmet, ne bodi len, strelj, a puška se mu ne vname. Zdaj je bil brezi brambe. Na mah priskočijo, pa ga tako pretepó, da zdaj leži in bode baje umrl. Zločince so denes oklenjene gnali v Litijo k sodskejski preiskavi.

— (Nesreča.) Iz velikih Lašč se nam piše 22. septembra: V torek po pólu dne gre mož Stefan Kerše, posestnik v Dvorskejski vasi, blizu velikih Lašč na Dolenjskem svoje orehe trest. Spleza na visoko drevo: komaj trese nekoliko časa, nenadoma se mu noga spolzne in takoj pade nesrečnež tako močno na tla, da se je hudo poškodoval, in zdaj trpi hude muke, méni si, da ne bo več dolgo časa živel. Ta žalostni prigodek naj bo izgled vsem hlapcem in gospodarjem, da nij varno, lehkomisljeno in brez skrbi po visocih drevesih hoditi, zlasti pa ob času, kadar se sadje spravlja, kar se je uže dostikrat pripetilo.

— (Iz Dolenjskega) se nam piše: V noči od 14. do 15. sept. je v Stattenbergu pogorela žaga za tavoletе, lastnina baron Berga; ogenj je baje nastal po neprevidnosti. Škode je blizu 6000 gold. Tavoletе te žage bile so pri dunajskejski svetovnejski razstavi pohvaljene. — Na Dolenjskem je 16. in 17. sept. pala v nižavah slana, ter pri ajdi mnogo škode napravila. — 17. sept. so imele cenilne komisije na Dolenjskem svoje zadnje delovanje za letošnje leto. Koliko uspeha za boljek kmeta bodo te komisije imele, se še ne vé. A obče se tukaj trdi, da bode mnogo več davka, nego preje.

— (Iz Zaloga) se nam piše 25. sept.: Včeraj je tukaj neka 66 let stara revica v vodo skočila in se tudi vtopila; uzrok je bilo siromaštvo. Akoravno bi jo bila občina preživiti morala, nij práv nič zanjo storila, in jo tako k samomorstvu prisilila. Izvlekli so jo iz vode včeraj po pólu dne ob 2½ uri in jo na bregu Ljubljaničice pustili ležati kakor kakšnega psa! Niti župan niti drugi občinski možje se nijso zmenili zanjo, da bi

jo vsaj kam pod kako streho spravili, tako revica zdaj, ko te vrstice pišem, še ravno tam leži ko včeraj. Tudi truge do zdaj še nema. Ne morem zamolčati, da se je izmej občinskih mož posebno jeden s svojo surovostjo od vsih drugih odlikoval, kateri pa vsako nedeljo k maši in k krščanskemu nauku hodi, kjer mora vendar od ljubezni do svojega bližnjega kaj slišati!

— (Požar.) Iz Zagorja 20. sept. se nam piše: Včeraj zjutraj vzdramil nas je krik: ogenj iz sladkega spanja. Vnelo se je bilo nasproti postaje pri Ivečku. Brzo tekli smo s postajno brizgalnico na kraj nesreče. Gorel je hlev in gumno. Razven živine, koja se je bila otela mnogim trudom in nekaj hloedov, pogorelo je vse. Na gumnu bilo je precej neomlatenega žita, a pod streho koruza in mrva, koje vse je zapalo neusmiljenemu, požrešnemu zublju. Gospodar nij bil zavarovan. Škoda ceni se na 500 glđ. Graje vredno, bogme prav turško obnašali so se delavci tukajšnjega rudnika. Ko sem jih pozval na pomaganje, krohotali so se na vse grlo, rekoč: „Da je premalo, naj mu pogori še hiša.“ Gospodar ima krčmo, a ker jim ne upa mnogo, in jih tirja češče, menim, bode to osveta in uzrok grdemu dejanju. Čul sem tudi, ka jim je prepovedal iti gasit njih nadzornik S., ki je celo jedinega, ki je pomagal, odklical od ognja. Istinito, kaj lep značaj! Bajе je nekdo zažgal navlašč. Drugi trde, da sta spala dva Šmarčana pod streho, ter najbrže v pijanosti zatrosila ogenj.

— (Slovenske predstave v gledališčih) se začno vsled sklepa odbora dramatičnega društva oktobra meseca. Dan se naznani kasneje.

— (Iz Kostanjevice) na Dolenjskem se nam piše 14. t. m.: Šolska preskušinja tukaj je vsakega veselo iznenadila. Mej poslušalci je bil načelnik okr. šolskega sveta, g. Gač in trije drugi meščani. Spisi otrok so bili jako čedni, ravno tako ročna dela deklic, ki so bila na razgled razpoložena na stranski mizi, ter izvrstno izdelana. Učenci so v računstvu posebno dobro odgovarjali, kar se tiče primerjanja nove mere sè staro.

Lepo sta deklamovala deček Sekula pa deklica Rozè. Ročna dekliška dela so bila prav čedna, zasluga gre soprugi talentirnega učitelja.

— (Iz sv. Križa) na Dolenjskem se nam piše 15. t. m.: Veselo je bilo videti pri današnji šolski preskušnji, da se starši tukaj za šolo jako zanimajo; bilo jih je obilno navzočih. Opomeniti je tukaj, da učnih sredstev zelo primanjkuje; učitelj je bil v svojem poslu mesec dnij od drugega učitelja namestovan. Z ozirom na to se sme napredek v tej šoli povoljen imenovati. Dobro je deklamiral deček Pisanski.

Vstanek v Hercegovini in Bosni.

Od črnogorske meje se piše zadržanemu „Narodnemu Listu“: Vsi Črnogorci so oboroženi z dobrimi puškami in oskrbljeni z dvojno obleko. Topovi in živež se hitro prenašajo, vse na državne stroške. Vojna s Turki je odložena, samo ako bi se Srbija premaknila. Vsak čaka iz Belgrada vest, da je prva puška pokla, da i Črnogorec more svoj zavet izpolniti. Na semenj v Kotor malokater Črnogorec več ne hodi, nego žene vse opravljajo. (Dopisnik konča dopis:) „Večna sramota, ako z nesrečnim diplomati-ziranjem Srbija in Črna gora propuste ovi odločni čas za bodočnost celega Slavjanstva.“

Miroslav Hubmajer piše 12. sept. iz Hercegovine svojim staršem v Ljubljano pismo, iz katerega posnemljemo: „Gotovo ste me uže šteli mej mrtve, ker so me proti moji volji in vednosti časniki pustili umreti neke grozovite smrti. Hvala mojej osodi, še vedno sem zdrav, vesel, srčan in pripravljen za novo delovanje. V tem trenutku sem pa, kakor Prometheus na svoji skali navezan na N., ker na našem zadnjem kraji, kjer smo pričeli z novimi močmi, pokazale so se zapreke. Jaz sem to uže naprej uvidel, jahal sem z odvetnikom dr. Kosta Gruičem kot poslanec v Cetinje, da bi kneza pregovorila za vojno, ali drugo izdatno pomoč pridobila. Potovala sva skozi Erceg-Novi in Kotor v Cetinje. Minister notranjih stvari

vojvoda Vrbica sprejel naju je prav prijazno, predstavil naju vsem kapacitetam in tujim gostom, katerih je v Cetinji vse polno, obsuli so naju, in mnogo vpraševali, posebno mene. . . Po dovršeni misiji odpotoval sem iz dvora Črnih gorá. Knez mi je podaril v znamenje priznanja po vojvodu jako lep revolver s pasom vred in pridelal 60 patron. Teh ur, katere sem doživel v Cetinji, spominjal se bodem vedno, ravno tako pota tja in nazaj. Obedoval sem pri mizi z vojvodo z lepo družbo, namreč: minister vnanjih zadev, dva Angleža, jeden Francoz, jeden Nemeec, Kosta, dva srbska pisatelja in jeden slikar. O pogovorih in razpravah bodem drugikrat pripovedoval. . . Verjemite mi, da se bodem vrnil. Turki ne bodo dobili moje glave. Pisati mi nij treba, ker ne morem nobene adrese določiti. Prijateljem pozdrav. . .“

Bolgari so za vstanek baje pripravljeni in nekáj oboroženih čet je uže v gorah, a čakajo, da bi se Srbija dvignila, sami si ne upajo vspeha imeti.

Iz Sinja se hrvatskim listom poroča: Turki v Livnu z divjaštvom prav priganjajo kristijane, da se vzdignejo. Dvajset najmirnejših krščanskih rodovin v Livnu so brez uzroka vrgli v ječo.

V Rusiji se vedno bolj zanimajo za jugoslovanski vstanek. Ruski listi donašajo oklic ed srbskega arhimandita Save v Moskvi, v katerem prosi za milodare v korist nesrečnih hercegovskih i bosniških rodbin, Rusom jedinkravnih i jedinovernih. Oklic popisuje v živih besedah turško divjanje, proti kateremu se je moral vzdigniti srbski pravoslavni narod, ako neče poginoti. — Rusko društvo za oskrbljenje v bojih ranjenih i bolnih je sklenilo, iz svojega fonda deset tisoč rubljev v srebru darovati na korist ranjenih i bolnih žrtev vstanka v Hercegovini i Bosni. V isti namen je daroval neki A. Trapeznikov 500 rublj.

Belgradski „Iztok“ prinaša močno bojevit članek; on piše: „Zopet prijemlje bojovna vila srbska javorove gosli! Nemamo besedij, s katerimi bi opisali izgubo srbsko, ako se zdaj opasti trenotek. Srbija bi izgubila poslednjo moralično ceno, Bosna in Hercegovina bosti tako opustošeni da bosti za nov vstanek nezmožni; narod bode izgubil nado, sklonil bode tilnik in — poturčil se. Ako sedaj, ko Turška v finančnej stiski ne more v dveh mesecih 30.000 mož skupaj spraviti, nij pravi čas, onda ga nikdar ne bode! Srbstvo bode živo pokopano. — Ali ne! Vojna mora biti! Genius Srbstva nas ne zapusti.“

G. Miroslav Hubmajer telegrafuje 22. sept. iz Dubrovnika, da ide v severno Hercegovino, kjer se je začel vstanek, a nij še pravih vodjev.

Srbija je pred osodepolno odločbo! Vojna s Turki, boj in občni požar na vsem vshodu je sedaj skoro gotov, ker nij lahko razvidno, kako bi se duhovi še pomirili dali. Iz Belgrada ima „Wien. Tagbl.“ sledeč telegram: Iz Carigrada se „avtentično“ poroča, da je veliki vezir sklenil Srbijo napasti in večina turških ministrov je zato. Velevlasti vsaka za sebe delujo, tako se učinek paralizira. Zarad udarjanja srbskih čet v Bosno, hoče porta v Belgrad še ultimatum (zadnjo besedo) poslati, potem pak svojo vojsko v Srbijo potisniti. — Drug telegram v oficijoznih listih pravi, da je Ristić zapustil Kragujevec in prišel v Belgrad, da govori s knezom Milanom in z zastopniki tujih vlad. — Kdor bere pazljivo adresu srbske narodne skupščine, katero smo v včerajšnjem listu priobčili, vidi, da je vse boljša in vse pogumnejša nego se je prej po telegramih soditi dalo.

V severnej Bosni so kakor je videti hudi boji. Iz Kostajnice se „Obzoru“ telegrafuje: Nekoliko dnij bijejo se strašno po kostajniških brdih. 500 Turkov krajišnikov

je prodrlo v gore iskat vstašev, ali vstaši so jih napali, razkropili in Turki se niso več vrnili. Denes (26. sept.) so pripeljali 14 voz mrtvih Turkov. Blizu Preidora je bil sinoč strašen boj. — Iz Gospiča se javlja, da so Turki na avstrijskeji zemlji ubijali vstaše.

Mej vsemi vstaškimi vodji je jeden najsrčnejših „pop“ Žarko, ki dela v Bosni ob srbskeji meji in sedaj uže kanone na lastni račun kupuje. (Omenimo naj pri tej priliki, da Žarko nij „pop“ v pravem pomenu, nego bogat posestnik, pop je le naslov. Ur.) Izdal je proklamacijo narodu v Bosni, Hercegovini in stareji Srbiji, ki se glasi: „Naj vsi narodje zvedo, naj vsi ljudje vedo, da je tudi srbski narod ustvarjen, da uživa slobodo! Bratje! Dolgo je uže od Kosovega. Od takrat trpi narod pod nepravilnostjo, ropanjem in velikimi zlimi razvadami Ozmalizma. Vsaka ped zemlje je uže s solzami napojena in napita s krvjo naših pradedov. Še vedno razteptavajo konji Ozmalinov vero, slobodo, čast in hišo potomcev Nemanićevih in Obilićevih in sicer na sramoto celega naroda! Ura maščevanja za Kosovo je odbila. Čas je tu, ko bodemo nehali biti turška raja. Naši bratje curkoma prelivajo na Neretvi turško krv. Junaška bosenska pokrajina odpravlja svoje krvopivce. Čuj, ti narod vseh treh veroizpoznanj! Zagrabi orožje, ker vojna mora pridobiti slobodo vsega naroda! . . . Vsaka vera, vsacega pravica, čast in premoženje bode nam sveto. Kdor je pa nasprotnik te vojne, naj bode katere koli vere, poplačal bode izdajstvo z življenjem. Zatorej vzdignite se vsi, vi sinovi Bosne, Hercegovine in stare Srbije! S krvjo zločincev obrizgajte ognjišče pradedov! Ta dežela je naša od starodavnih časov. Pravica je na našej strani. Bog je z nami! Zmaga bode na našej strani. Le junaško in zjedineno močjo udarimo na svoje sovraige. Živel srbski narod! Živela sloboda! Živeli junaci! Živele slobodne dežele Bosne, Hercegovine in stare Srbije! — Bojevalci slobode in jedinstva Srbije.“

Bosensko katoličanstvo in jugoslovanski vstanek. Od več strani se poroča, da katoliški duhovni v vzhodu v Bosni, Hercegovini in Bolgariji žalostno rolo igrajo, ali bolje: bolj proti, nego za vstanek delajo. Za tega del „Obzor,“ ki je tudi organ vrlega prevzvišenega škofa Strosmajerja, v dveh najbrž od poštenega hrvatskega duhovnika pisanih člankih „Fratrom Bošnjakom“ na srce poklada, naj se poboljšajo in pogumno vstašem pomagajo. Ominja pri tej priliki, kako se katoličanstvo in papeštvo obnaša nasproti vstanku. Nekdaj so bili oni, pravi, ki so delali za Muhamedanstvo, od rimske stolice ekskomunicirani. Te ekskomunikacije so še veljavne. „Sveta stolica v Rimu bi imela tudi denes v interesu vzvišene misije, katero v svetu zastopa, isti položaj zavzeti, in zavzemala bi ga sigurno, ko bi katoličansko Slovanstvo imelo pravih in srčnih zastopnikov v Rimu. Nesrečne žalibog okolnosti so zakrivile, da ima katoliško Slovanstvo pri sv. stolici v Rimu take zastopnike, ki več verujejo obrekovanjem, nego resnici, ki nič o Slovanstvu ne razumejo . . . Nevredno, nedostojno in nesrečno bi bilo, ko bi se katolikom v Bosni in Hercegovini po zmagi reči moglo: vi nijste pri krvaveji vojski bili, nijste nikacih žrtev prinesli, ne morete torej niti pri delitvi biti.“

Od bosenske meje, 20. sept. [Izv. dop.]

Pišem vam v naglosti, še predno zopet prestopi moj poročevalec avstrijsko mejo ter gre nazaj v sveti boj za slobodo Slovanstva. Slovenski prostovoljci, kateri so pred tremi tedni iz Ljubljane odšli, so uže dalje časa v Bosni, v Kozari planini, kamor tudi ta gre, ki mi to poroča. Za gotovo ve, da so uže bili v boji in so se hrabro obnesli, a žalibože da je, kakor mu je pravil neki potnik iz Gradiške, jeden izmej njih Poganičnik iz Ljubljane častno smrt storil na bojišči pri Velikem strugu kjer je padel s Pećijevu in Ostojino četo. No nadejam se, da druge slovenske fante še vse zdrave najdem, i da skupaj pahnemo na ljutega turškega duš-

manina. Slovensko ime je po teh Slovencih kar jih je v boji, častno znano mej vstaši in sigurno boste še čuli o njih. —

Več nego sto tisoč beguncev je iz Bosne in Hercegovine črez mejo šlo in sicer 70.000 v Avstrijo a 30.000 v Črno goro. To je več udarca za Turke, nego morda vse dosedaj izgubljene bitke.

Iz Belgrada se v „W. T.“ telegrafira 23. sept.: Narod je s skupščino in z vlado tako nezadovoljen, da je mnogo poslancev siljenih svoj mandat položiti. — Turčija hoče po Donavi in Savi vojsko gori pošiljati, da bi prej vstanek zadušila. Srbija bode protestirala in je tudi Rumunijo pozvala, naj se pridruži protestu, ker je Donava rumunsko in srbsko oblastje. — Turki hočejo provocirati poboj s Srbi na meji. Srbski vojui minister je v vsej naglosti poslal štiri bataljone na mejo in pet baterij. Porta bi potem kar v Srbijo marširala. — Češkim „Narodnim Listom“ pak se iz Kragujevca piše, da je po popu Žarku Srbija s Črnogoro popolnem zvezana, ker od granice srbske do granice črnogorske, celih 24 ur daleč mej taborom Žarkovim in mej črnogorskimi Vasojevići je vsa zemlja v vstaških rokah. — „Zastava“ ima iz Belgrada dopis od 19. sept., ki pravi: Ristić je četiri ure v tajnem odboru skupščine govoril. „Fr. Bl.“ se poroča, da je rekel: „Kot Srb sem za vojno, kot minister ne.“ Istemu listu se poroča, da srbske in turške straže na meji lahko vsak trenotek udarijo druga na drugo.

Iz Belgrada se 23. sept. telegrafira „Wien. Tagbl.“: Vsa stoječa vojska maršira na mejo. Pri Aleksineu se delajo šance. Vojne priprave se pridno nadaljujejo. Tudi preko Dubrovnika se istemu listu brzobjavlja, da privatni telegrami iz Belgrada obetajo, da Srbija kmalu vojno napove. — Telegraf nosi šifrirane depeše mej Belgradom in Atenami.

Iz Dubrovnika se poroča, da so vstajniški vodje sklenili, tudi potem uničevalni boj nadaljevati, ko bi Srbija in Črna gora ne pomagala.

S hrvatske meje, 25. sept. [Izv. dop.]

Dohajejo vesti v časopisih in se opetujejo, da Turci k smrti obsojene kristijane na kolce natikajo. Marsikateri bralec ne bode vedel, kako se ta mučeniški način smrti vrši in ga bode zanimivalo, kaj slišati o tem. Pisalec teh vrstic je bil leta 1862 sam priča dogodjajev na bregu reke Une pri Kostajnici in pri turškem Novem in pribegli kristijani so mu popisovali raznovrstno mučenje, katero je bilo mnogoterim odločeno. Kadar kateri dobi „kolac“, mu Turci prerežejo vprek črez hrbet kožo in meso in mu vtaknejo z veliko silo pod kožo ostro ošpičeni kol ter ga potem vzdignejo in v tla zasade tako, da ubogi mučenik visi na svojem lastnem mesu in na plečah obešen, dokler ga smrt ne reši bolečin in tuge. To je prav Kristusovo trpljenje na križu in ravno zavoljo te primere volijo radi Turci to smrt za kristijane, ter jih psujejo na kolcu in zasmehujejo, češ: „Neka ti sada pomože tvoj krst, neka te uzme dole iz kolca!“ Ravno tako, kakor judje pod križem! Komu se ne bo srce ganilo, slišati o takem položaji naših južnih bratov. Kdo se bode še čudil, da vsak iz uboge raje stokrat rajši protistavi svoja naga prsa zrnem iz turških pušk, kakor da čaka, da ga doseže muka kolca morebiti zavoljo necih za siloviti davek pomanjajočih novčičev.

Iz Kuljan v severnej Bosni 25. sept.

[Izv. dop.] (Od slovenskega vstaša Kovačiča, o katerem so nam in „Obzoru“ krivo poročali, da je uže mrtev, dobili smo sledeče pismo:) „Častiti gospod urednik! Brez zamere, da Vam do zdaj nissem nič poročil, ali nissem bil nikoli v takej okolščini, da bi mogel kaj pisati. Torej oprostite. Tudi denes le kratko. Iz Siska sem bil šel v Staro Gradško, kjer sem so pridružil 60 možem. Bila je takoj onstran Save bitka, ki je trajala

pol drug dan in smo jo bili proti 1000 Turkom. Ti so nas zmagali. Ker sem videl, da v Gradiški ne more kmalu kaj večjega biti, sem se probil v Kostajnico. Tu sem dobil g. Merlaka, Mejača in druge slovenske tovariše.

Dne 22. septembra smo bili pod vodstvom Merlaka komaj kakih 6 ur od Kostanjevice od Turkov napadeni. Bilo jih je 350. Po 4 urnem hudem boji smo Turke zmagali. Naših je 1 mrtev in 5 ranjenih. Jaz in Mejač sva bila ujeta. Jaz sem jim srečno utekel in po 2 dnevnej hoji sem zopet v Kostajnico došel in sem bil od ondotnih rodoljubov z radostjo sprejet. Mejača so Turki žalibog v Bihač odpeljali, kjer se bojimo, da mu bodo glavo odsekali. Turkov je palo v tem boji 160 in ranjenih je 52. Čast našemu rojaku Merlaku, on nas je vrlo vodil v boji. Zopet pojdemo v boj. Torej za zdaj dosta. Več vam pišem, ako bodem živ, čez en teden. Pozdrav vsem znancem.

A. Kovačič.

(Pripisano je še:) Malo sem ranjen a to bode kmalu dobro.

Turki iz turške Kostajnice pišejo svojemu dunajskemu orgauu „N. Fr. Pr.“ cel protokol, ki so ga naredili z ujetim slovenskim prostovoljcem Janezom Mejačem iz Ljubljane. On je, od Turkov izpraševan, povedal, da je po dosluženi vojaških vajah od neznane strani v Ljubljani dobil potnino do Zagreba. V Zagrebu, je dejal, sem bil zopet od neznanega gospoda do Siska in od tod na Dubico poslan. Tam so me v neko krčmo poslali. Tu je prišel mlad mož z rumeno brado, dalje pravoslavni pop Opašić in še en gospod, ki ga ne poznam, ti so nam čez mejo pokazali. Črez eno uro hoje, smo našli Bošnjaka, ki nas je čakal in v gore peljal. Tam smo dobili puško z bajonetom. O pólunoči nas je 52 šlo črez Uno in smo prišli v boj. Jaz sem se v borbo mešal, trikrat strelil, a ker so na levej in desnej mene trije pali, umaknem se nazaj. Turek je mahnil po mojej glavi,

presekal mi klobuk in ranil glavo, tako sem v ujetstvo padel. „N. Fr. Pr.“ s tem misli, bog zna, kaj je denuncirala, če pové, da se tudi nekateri avstrijski Slovani boja zoper njene patrone Turke udeležujejo!

V Belgrad gleda sedaj vsa Evropa. Narod hoče vojno, a velevlasti pritiskajo na kneza naj mir ohrani, naj Rističa od ministerstva odpravi. V kratkem času se mora odločiti. Ako ima Ristič dovolj poguma, — Evropa je vselej priznala dovršene stvari!

Iz Cetinja poroča oficijalni „Correspondent-bureau,“ da so bili Turki 27. septembra zopet tepeni pri Osredici, pri Prijedoru in ob Uni.

Iz Dubice se „Obzoru“ brzojavlja, da je bil po noči od 28. do 29. septembra krvav boj pri Komencu. Vstaši so zmagali šli v planino Pastirevo, zapustivši polno mrtvih Turkov.

Turčija se oborožuje strašno živo in vedno novih čet pošilja na srbsko mejo, v Bosno in Hercegovino. — Derviš-paši bode poveljništvo v Hercegovini vzeto. V teku 14 dnij bode Turčija novih 10. do 15.000 mož poslala na sever — poroča iz Carigrada „Pol. Corr.“

Tržne cene

v Ljubljani 29. septembra t. l.

Pšenica 5 gld. 20 kr.; — rež 3 gld. 60 kr.; — ječmen 2 gld. 50 kr.; — oves 1 gld. 90 kr.; — ajda — gl. — kr.; — prosó 2 gld. 50 kr.; — kuruza 3 gold. — kr.; krompir 1 gld. 70 kr.; — fižol 5 gld. — kr.; masla funt — gld. 52 kr.; — mast — gld. 48 kr.; — špeh frišen — gld. 46 kr.; — špeh povejen — gld. 44 kr.; jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 27 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr. — sena cent. 1 gld. 25 kr.; — slame cent 1 gld. 25 kr.; — drva trda 6 gold. 80 kr.; — mehka 5 gld. — kr.